

בעזרת השם יתברך

פרק כ"א

• כי-תשא •

בפרק הזה מבואר:

הרמ"ח מצות עשה צועקים בכל יום ויום על האדם, עשה אותנו שתחיה בזכותינו ותאריך ימים - העוסקים בצרכי ציבור ומבטלים מתורתו כדי להעמיד הדת על תילה מקבלים שכר כאילו היו יושבים ועוסקים בתורה - הכופה את חבירו לעשות מצוה הוא כמו שהוא בעצמו עשה המצוה - הנטפל לעושי מצוה הוא כהעושה מצוה - עניני גלגולים שיכול להתגלגל אם לא ישוב בתשובה.

תוכן הענינים

של פרק כ"א

- א. עיני גלגולים שיכול להתגלגל אם לא ישוב בתשובה..... ה
- ב. הרמ"ח מצות עשה צועקים בכל יום ויום על האדם, עשה
אותנו שתחיה בזכותנו ותאריך ימים..... ח
- ג. העוסקים בצרכי ציבור ומבטלים מתורתו כדי להעמיד הדת על
תילה מקבלים שכר כאילו היו יושבים ועוסקים בתורה..... יג
- ד. הכופה את חבריו לעשות מצוה הוא כמו שהוא בעצמו עשה
המצוה..... יג
- ה. הנמפל לעושי מצוה הוא כהעושה מצוה..... יג
- ו. מעשה באשה שבכתה הרבה לזכות לבעל תורה וירא שמים
באמת - וזכתה לבעל צדיק וקדוש שמסר נפשו וקפץ מהגג
לשמוע ולענות אמון יהא שמיה רבא..... יד

פרק כ"א

עניני גלגולים שיכול להתגלגל אם לא ישוב בתשובה

מובא בזוהר (פרשת קדושים דף פ"ג ע"ב), וזה לשונו, תא חזי בר נש דעביד מצוה, ההיא מצוה סלקא וקיימא קמי קודשא בריך הוא ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי, וקודשא בריך הוא מני לה קמיה לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה. עבר על פתגמי אורייתא, ההיא עבירה סלקא קמיה ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי, וקודשא בריך הוא מני לה וקיימא תמן לאשגחא בה לשצאה ליה, הדא הוא דכתיב (דברים לב, יט) וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו, מהו וירא, ההוא דקיימא קמיה.

תב בתשובה², מה כתיב (שמואל ב' יב, יג) גם ה' העביר חטאתך לא תמות, דאעבר ההוא חובא מקמיה בגין דלא יסתכל ביה, לאוטבא ליה, ועל דא (דברים ט, כז) אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו, עד כאן לשונו.

ואמרו

(א) (פירוש הסולם - מאמר האשה אשר נתת עמדי): **תא חזי**, בוא וראה, אדם שעושה מצוה, מצוה זו עולה ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא, ואומרת, אני מפלוני שעשה אותי. והקדוש ברוך הוא ממנה אותה לפניו, להשגיח בה בכל יום להיטיב לאדם בשבילה. עבר האדם על דברי תורה עבירה ההיא עולה לפניו, ואומרת, אני מפלוני שעשה אותי. והקדוש ברוך הוא ממנה אותה ועומדת שם להשגיח בה, לכלות אותו. ז"ש וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. היינו עבירה ההיא העומדת לפניו.

(ב) **תב בתשובה מה וכו'**. חזר בתשובה, מה כתוב, גם ה' העביר חטאתך לא תמות, דהיינו שהעביר מלפניו אותה העבירה כדי שלא יסתכל בה, ולהטיב לו. ועל כן, כתוב, אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו, דהיינו שלא יסתכל בהם.

רז"ל¹, דריש רבי יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש, מאי דכתיב (מיכה ז, ה) אל תאמינו ברע אל תבטחו באלוף, אם יאמר לך יצר הרע חטוא והקב"ה מוחל לך, אל תאמין בו, שנאמר אל תאמינו ברע, ואין רע אלא יצר הרע, שנאמר (בראשית ה, כא) כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ואין אלוף אלא הקב"ה שנאמר (ירמיה ג, ד) אלוף נעורי אתה, שמא יאמר אדם מי מעיד בי, אבני ביתו וקירות ביתו של אדם מעידין בו, שנאמר (חבקוק ב, יא) כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה. רבי זריקא אומר שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מעידין בו, שנאמר (תהלים צא, י) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, וחכמים אומרים נשמתו של אדם מעידה בו שנאמר (מיכה שם) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, איזה הוא דבר שהוא² בחיקו של אדם הוי אומר זו נשמה, ויש אומרים אבריו של אדם מעידין בו, שנאמר (ישעיה מג, יב) ואתם עדי נאם ה' ואני אל, עד כאן לשונו.

וכן מובא בזהר (ויחי דף רכ"ז ע"א), וזה לשונו, בכל יומא³ ויומא ספרין פתיחן ועובדין כתיבין, ולית מאן דישיגח ולית מאן דירכין אודניה, ואורייתא אסהידת ביה בכל יומא, וקלא קרי בחילא (משלי ט, ד) מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דיצית לקליה. תאנא⁴, בשעתא דבר נש קאים בצפרא,

(ג) חגיגה דף ט"ז ע"א.

(ד) בש"ס לפנינו: איזו היא דבר ששוכבת. ובעין יעקב כאן: איזהו דבר ששרוי.

(ה) [פירוש הסולם - מאמר בד' פרקים העולם נדון:] **בכל יומא**. בכל יום ויום הספרים פתוחים, והמעשים, של בני אדם, כתובים, ואין מי שישגיח, ואין מי שיטה אזניו, והתורה מעידה בכל יום, מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. ואין מי שישמע לקולה.

(ו) **תאנא בשעתא וכו'**. למדנו, בשעה שהאדם קם בבוקר, עדים עומדים לנגדו ומעידים עליו, והוא אינו משגיח, והנשמה

סהדין קיימין לקבליה וסהדין ביה והוא לא אשגח, נשמתא אסהידת עליה בכל עדן ובכל שעתא, אי אצית יאות, ואי לאו הא ספרין פתיחין ועובדין כתיבין, עד כאן לשונו.

ואמר עוד (שם לקמיה), תאנא¹, בזמנא דדיינין ליה לבר נש לעילא, סלקין לנשמתיה לבי דינא ודיינין על מימרהא, והיא אסהידת בכלא, ואסהידת בכל רעיוני דבר נש, ובעובדין לא אסהידת דהא כלהו בספרא כתיבין, עד כאן לשונו.

וכן מובא בזהר (שם דף רכ"ב ע"ב), וזה לשונו :

תאנא רבי שמעון² פתח ואמר, (דברים כט, כח) הנסתרות לה' אלהינו וגו', הנסתרות לה' אלהינו, תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי ולאסתכלא דלא יעבר על רעותיה דמאריה, דתנינן, כל מה דבר נש עביד בהאי עלמא, בספרא כתיבו אינון עובדין, ועאלין בחושבנא קמי מלכא קדישא, וכלא אתגלייא קמיה, הדא הוא דכתיב (ירמ' כג, כד)

מעידה עליו בכל עת ובכל שעה, אם שומע, טוב. ואם אינו שומע, הרי הספרים פתוחים והמעשים נכתבים.

(ז) **תאנא בזמנא דדיינין וכו'.** למדנו, בזמן שדנים את האדם למעלה, מעלים את נשמתו לבית דין, ודנים על פי דיבורה, והיא מעידה על הכל ומעידה בכל מחשבות רעות שהרהר האדם, אבל במעשים רעים אינה מעידה, משום שכולם כתובים בספר.

(ח) [פירושו הסולם - מאמר ויקרא לבנו ליוסף:] **תאנא ר' שמעון וכו'.** למדנו ר"ש פתח ואמר, הנסתרות לה' אלקינו והנגלות וכו'. **הנסתרות לה' אלקינו,** בוא וראה, כמה יש לו לאדם להזהר מחטאיו, ולהסתכל שלא יעבור על רצון אדונו, כי למדנו, כל מה שאדם עושה בעולם הזה, כתובים אלו המעשים בספר, ובאים בחשבון לפני המלך הקדוש, והכל גלוי לפניו, זהו שכתוב, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', ואם כן איך לא ישמור האדם את עצמו מלחטוא לפני אדונו, ולמדנו אפילו מה שאדם מחשב ועולה ברצונו לעשות, הכל נמצא לפני הקדוש ברוך הוא, ואינו נאבד ממנו.

אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', אי הכי איך לא יסתמר בר נש מלמיחב קמיה דמאריה. ותנינו, אפילו ההוא (מאן) מה דחשיב בר נש ואסתלק ברעותיה, כלא אשתכח קמי קב"ה ולא אתאביד מניה, עד כאן לשונו.

הרמ"ה מצות עשה צועקים בכל יום ויום על האדם, עשה אותנו שתהיה בזכותינו ותאריך ימים

ואמרו במדרש תנחומא (פרשת כי תצא סימן ב'), וזה לשונו: אמר רב אדא רמ"ח מצות עשה יש בתורה, כמנין איבריין שבאדם, ובכל יום ויום צועקים על האדם, עשה אותנו שתחיה בזכותינו ותאריך ימים, ושס"ה מצות לא תעשה כמנין ימות החמה, ובכל יום ויום שהחמה זורחת עד שהיא שוקעת, צווחת ואומרת לאדם, גוזרני עליך במי שהגיע ימך לעולם הזה, אל תעבור בי את העבירה הזאת ואל תכריע אותך ואת העולם כולו לכף חובה^ט, עד כאן לשונו.

וכיוצא בזה כתב בזוהר (אמור דף צ"ב ע"א ואילך), וזה לשונו:

תא חז"ל, תנינן^י יפה תענית לחלום כאש לנעורת, ועקרא דתעניתא בההוא יומא ממש ולא ביומא אחרא, מאי

ט) עיין קידושין דף מ' סוף עמוד א' ואילך: תנו רבנן לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה.

ר' אלעזר בר' שמעון אומר, לפי העולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה כו'.

צריך האדם להשמר שלא יעשה פגם באיזה יום, שלא ישאר פגום כלפי שאר ימים האחרים, כי כל יום הוא חשבון חדש

י) ת"ח תנינן יפה וכו'. למדנו יפה תענית לחלום וכו', כאש לנעורת. דהיינו שפוסד ממנו. ועיקר התענית הוא באותו יום ממש, ולא

טעמא, בגין דלית לך יום לתתא דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה, וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא אוליפנא דההא יומא לא אתעדי עד דאתבטל ההוא גזרה, ואי דחי ליה ליומא אחרא הא שולטנא דיומא אחרא הוא ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה. כהאי גוונא לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא, ובעי בר נש לאסתמרא דלא יעביד פגימו בההוא יומא ולא יתפגים קמי שאר יומין אחרנין.

ותנינן בעובדא³¹ דלתתא אתער עובדא דלעילא, אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא יאות, הכי אתער חילא כדקא יאות לעילא, עביד בר נש חסד בעלמא, אתער חסד לעילא ושארי בההוא יומר ואתעטר ביה בגיניה, ואי אתדבר בר נש לרחמי לתתא, אתער רחמי על ההוא יומא ואתעטר

ביום אחר. מאי טעמא, משום שאין לך יום למטה שאין שולט עליו יום אחר עליון. וכשהוא שורה בתענית חלום למדנו, שיום ההוא אינו עובר עד שנתבטל אותה הגזירה. ואם דוחה את התענית ליום אחר, כבר היא שליטה של יום אחר, ואין יום אחד נכנס בחבירו, ביום אחר. כעין זה, אין לך יום, שלא נתמנה עליו יום עליון למעלה, וצריך האדם להשמר, שלא יעשה פגם באיזה יום, שלא ישאר פגום כלפי שאר ימים האחרים.

(א) תענית דף י"ב עמוד ב'.

אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, מתעורר כך גם הכח שלמעלה.

(ב) ותנינן בעובדא דלתתא וכו'. ולמדנו בהמעשה שלמטה, מעורר מעשה למעלה. אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, מתעורר כך גם הכח שלמעלה. עשה אדם חסד בעולם, נתעורר חסד למעלה, ושורה ביום ההוא ומתעטר בו בשבילו. ואם נהג אדם ברחמים למטה, מעורר רחמים על אותו יום, והוא מתעטר ברחמים בשבילו. ואז יום ההוא עומד לו להיות מגין עליו בשעה שיוצרך לו.

במדה זו שאדם מורד מורדים לו.

ברחמי בגיניה, וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בגיניה בשעתא דאצטריך ליה.

כגוונא דדא²⁷ בהפוכא דא. (ועל כלא) אי עביד בר נש עובדא דאכזרי, הכי אתער בההוא יומא ופגים ליה, ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא, בההיא מדה דבר נש מודד בה מודדין ליה, עד כאן לשונו.

וכן מובא בזהר (ויחי דף רכ"ד ע"א), וזה לשונו:

רבי יהודה²⁸ פתח ואמר (ישעיה מב, יח) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות, החרשים שמעו, אלין בני נשא דלא צייתין למלולי אורייתא, ולא פקחין אודנייהו למשמע לפקודי דמאריהון, והעורים, דלא מסתכלין למנדע על מה אינון קיימין, דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקרי ולית מאן דישגח.

דתניא אינון²⁹ יומין דבר נש, כד אתברי, בההוא יומא דנפק לעלמא, כלהו קיימין בקיומייהו, ואזלין וטאסין

(יג) כגוונא דא בהפוכא וכו'. כעין זה הוא, בהיפך מזה, אם עושה אדם מעשה של אכזריות, מעורר כך באותו יום, ופוגם את היום, ואחר כך עומד עליו אותו יום להתאכזר ולכלותו מן העולם. במדה זו שאדם מודד מודדים לו.

בכל יום ויום יוצא כרוז, וקורא, ואין מי שישגיח עליו, יום ההוא עולה בכושה ומעיד עדות עליו.

(יד) [פירוש הסולם - מאמר ושכבתי עם אבותי:] ר' יהודה פתח וכו'. ר"י פתח ואמר, החרשים שמעו והעורים הביטו וגו'. החרשים שמעו, אלו הם בני אדם שאינם מקשיבים לדברי תורה, ואינם פותחים אזניהם לשמוע למצות אדונם. והעורים, הם, שאינם מסתכלים לדעת על מה הם חיים, כי בכל יום ויום יוצא כרוז, וקורא, ואין מי שישגיח עליו.

(טו) דתניא אינון יומין וכו'. שלמדנו, אלו הימים של האדם משעה שנברא, הנה באותו יום שיצא לעולם, נמצאים כבר כולם

שכר כ"י-תשא - פרק כ"א ועונש יא

בעלמא נחתין ואזהרין לבר נש כל יומא ויומא בלחודוי, וכד ההוא יומא אתי ואזהר ליה, ובר נש עביד בההוא יומא חובא קמי מאריה, ההוא יומא סליק בכסופא ואסהיד סהדותא, וקאים בלחודוי לבר.

ותאנא בתר¹⁰ דקאים בלחודוי, יתיב עד דבר נש עביד מניה תשובה, זכה תב ההוא יומא לאתריה, לא זכה ההוא יומא נחית ואשתתף בההוא רוחא דלבר, ותב לביתיה ואתתקן בדיוקניה דההוא בר נש ממש בגין לאבאשא ליה ודייר עמיה בביתא, ואית דדיורא לטב אי הוא זכי, ואי לאו דיוריה עמיה לביש.

בין כד¹¹ ובין כך אתפקדן אינון יומין וחסרים ולא עאלין במניינא דאינון דאשתארו. ווי לההוא בר נש דגרע יומוי

בקיומם שהם הארות ממשיות, שמהן נמשכים ימיו של האדם. והולכים ומשוטטים בעולם, יורדים ומוזהירים את האדם, כל יום ויום בפני עצמו. וכאשר היום בא, ומוזהיר את האדם, והאדם עושה ביום ההוא עבירה לפני אדונו, יום ההוא עולה בבושה ומעיד עדות עליו, והוא עומד בחוץ בלבדו.

טז) ותאנא בתר דקאים וכו'. ולמדנו אחר שעומד בלבדו בחוץ, הוא יושב ומחכה עד שהאדם יעשה תשובה על החטא. זכה ועשה תשובה, שב היום למקומו. לא זכה שלא עשה תשובה, אותו יום אחד יורד ומשתתף עם הרוח שבחוץ וחוזר לביתו, ומתתקן בצורת אותו אדם ממש, כדי להרע לו. והיום יושב עמו בביתו. ואם הוא זוכה ועושה תשובה, מגורו עמו לטוב, ואם לא זכה, מגורו עמו לרע.

אלו שנשארו מחמת חטאים אינם נכנסים במנין, ווי לאותו אדם שגרע ימיו לפני המלך הקדוש.

יז) בין כך וכו'. בין כך ובין כך, נמנו הימים של אותו אדם והם חסרים, ואלו שנשארו מחמת חטאים אינם נכנסים במנין, ווי לאותו אדם שגרע ימיו לפני המלך הקדוש, ואין לו למעלה ימים להתעטר בהם בעולם ההוא, ולקרב עמהם לפני מלך הקדוש.

יב שכר כי-תשא - פרק כ"א ועונש

קמי מלכא קדישא ולא שביק לעילא יומין לאתעטרא בהו
בההוא עלמא ולא תקרבא בהדיהו קמי מלכא קדישא.

תא חזי^י, כד קריבו אינון יומין קמי מלכא קדישא, אי הוא
זכאה האי בר נש דנפיק מעלמא, סליק ועאל באינון
יומין, ואינון לבושי יקר דמתלבשא ביה נשמתיה, ואינון יומין
הו דזכה בהו ולא חב בהו.

ווי לההוא^ט דגרע יומוי לעילא, דכד בעאן לאלבשא ליה
ביומוי, אינון יומין דפגים איהו בחובוי חסרין מההוא
לבושא ואתלבש במנא חסרא. כל שכן אי סגיאין אינון, ולא
להוי ליה לבר נש במה דאתלבש בההוא עלמא, כדן ווי ליה ווי
לנפשיה דדיינין ליה בגיהנם על אינון יומין, יומין על יומין
יומין על חד תרין, דכד נפיק מהאי עלמא לא אשכח יומין
דאתלבש בהו ולא הוי ליה לבושא במה דאתכסי.

זכאין אינון^ז צדיקיא, דיומיהון כלהון טמירין אינון לגביה
דמלכא קדישא, ואתעביד מנייהו לבושי יקר
לאתלבשא בהו בעלמא דאתי, עד כאן לשונו.

יח) ת"ח כד קריבו וכו'. בוא וראה, כשימים האלו קרבים לפני
מלך הקדוש, אם אותו אדם שנפטר מן העולם הוא צדיק, הוא
עולה ונכנס בימים האלו, והם לבושי כבוד, שנשמתו מתלבשת
בו. ואלו הימים היו משום שזכה בהם ולא חטא בהם.

כל יום שחוטא חסר לו מלבוש במה להתכסות

יט) ווי לההוא וכו'. אוי לאדם שגרע ימיו למעלה, וכשרוצים
להלביש אותו בימיו, אלו הימים שקלקל אותם בחטאיו חסרים
מלבוש ההוא, והוא מתלבש בכלי חסר, וכל שכן אם רבים המה
כפולים. על יום אחד מענישים אותו שנים. וכשהוא יוצא מן העולם אינו
מוצא ימים להתלבש בהם ואין לו לבוש במה להתכסות.

כ) זכאין אינון צדיקיא וכו'. אשרי הם הצדיקים שימיהם
כולם גנוזים אצל המלך הקדוש, ונעשה מהם לבושי כבוד
להתלבש בהם בעולם הבא.

העוסקים בצרכי ציבור ומבטלים מתורתו כדי להעמיד הדת על תילה מקבלים שכר כאילו היו יושבים ועוסקים בתורה.

א. אמר ריש לקיש פעמים שביטולה של תורה זו היא יסודה^{כ"א} דכתיב^{כ"ב} "אשר שברתי" אמר ליה הקב"ה למשה יישר כחך ששברת^{כ"ג}.

הכופה את חבריו לעשות מצוה הוא כמו שהוא בעצמו עשה המצוה.

ב. א"ר אבהו כל המעשה את חבריו לדבר מצוה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשהה, שנאמר "ומטך אשר הכית בו את היאור", וכי משה הכה את היאור, והלא אהרן הכהו, אלא לומר לך כל המעשה את חברו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו^{כ"ד}.

הנטפל לעושי מצוה הוא כהעושה מצוה.

ג. על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת, אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בשלשה כו',

---

(א) כלומר, מקבל שכר כאילו יושב ועוסק בתורה.

(ב) שמות כ"ב.

(ג) מנחות דף צ"ט.

(ד) (א) לאותו דבר מצוה.

(ה) סנהדרין דף צ"ט.

ר' עקיבא אומר לא בא השלישי להקל אלא להחמיר עליו לעשות דינו כיוצא באלו, אם כן ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה¹¹.

בו יבואר גודל השכר של הדלקת נרות של מילה שבתות יו"ט חנוכה ויה"כ, ובפרט להמאיר ללומדי תורה לשמה, - מעשה באשה שבכתה הרבה לזכות לבעל תורה וירא שמים באמת - וזכתה לבעל צדיק וקדוש שמסר נפשו וקפץ מהגג לשמוע ולענות אמן יהא שמיה רבא

בזוהר הקדוש פרשת תרומה¹² כתב, וז"ל:

רבי חייא ורבי אבא¹³ שרו בבי אושפיזייהו. קמו בפלגות ליליא לאשתדלא באורייתא. ברתיה דאושפיזא קמת ואנהירת לון שרגא, ולבתר קיימת אבתרייהו למשמע מילין דאורייתא כו'.

[ר"ח ור"א היו שוכנים במלון שלהם. **קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. בתו של בעל המלון קמה, והדליקה להם נר, ואחר כך עמדה מאחריהם לשמוע דברי תורה. פירוש ה"סולם" כאן].**

כו) מכות דף ה'.

כז) דף קס"ה סע"ב ואילך, הביאו בספר קב הישר (פרק מ"ה).
כח) בדרך אמת לזוהר כאן כתב, וזה לשונו: מסוף המאמר נראה שרבי חיים ורבי יוסי היו, ולא רבי אבא. ועיין בסוף דף קס"ח וגם בסוף [דף] קס"ט ע"ב כר, עד כאן לשונו.

אשגח אבתריה, וחמא ברתיא דאושפיזא קיימת אבתריהו, אמר, כי נר מצוה [ותורה אור, קב הישר שם]. מאי נר, דא נר דאיהי מצוה דנשין זכיין ביה, ואיהי נר דשבת, דאף על גבי דנשין לא זכאן באורייתא, הא גוברין זכיין באורייתא, ונהרין להאי שרגא דנשין מתתקנן בהאי מצוה. נשין בתיקונא דהאי נר, גוברין באורייתא, לאנהרא להאי נר, תיקונא דמצוה דנשין אתחייבו בהו.

[הביט מאחריו^ט, וראה בתו של בעל המלון עומדת מאחריהם. אמר, כי נר מצוה, מהו נר^ז, זהו נר שהוא מצוה^ט שהנשים זוכות בו, והיא נר של שבת. שאף על פי שהנשים אינן זוכות בתורה, הרי הגברים זוכים בתורה,

---

(ט) בקב הישר כאן: אדהכי אשגח רבי אבא.

ל) כמבואר בספר דבק מאח וזה לשונו: עיני ראתה בספר ליקוטי הרמ"ע, שרמז שעל ידי הדלקת נרות שבת ויום טוב [ו]חנוכה ויום הכיפורים, זוכה למעלה גדולה, כאשר יעיין הקורא בדברי קדשו באורך. ורמז הרב שם פרק ז': **ערכתני נר למשיח"י ר"ת לרבים מילה שבתות יו"ט חנוכה יוה"כ.**

לא) ובס' בן יהוידע על מסכת שבת שם (דף ב"ה עמוד ב') מבאר כוונת הדלקת הנר על פי הסוד, ואחר כך כתב שם, וזה לשונו: והנה אותיות הנ"ר במילואם, כזה ה"י נו"ן רי"ש, עולה המילוי מספר שלו"ם בדקדוק. ולכן דריש כאן ותונח משלום זו הדלקת נר בשבת. גם נראה לי בס"ד, מספר נ"ר ומספר אפיל"ה עולה מספר שלו"ם. רמז, אם יש נר באפילה יש שלום, ואם יחסר הנר ישאר אפילה, שאם יחסר מספר נ"ר מן שלו"ם ישאר מספר אפיל"ה, עכ"ל.

זה לשון הזוהר הקדוש פרשת בראשית (דף מ"ח ע"ב.): נר של שבת לנשי עמא קדישא אתייהיבת לאדלקא . . רזא, דמלא, האי סוכת שלום מטרוניתא דעלמא היא, ונשמתין דאינון ברצינא

ומאירים לנר ההוא שהנשים מתקנות במצוה הזו. הנשים בתיקון נר הזה, הגברים בתורה, להדליק ולהאיר הנר הזה, שהוא תיקון של מצוה שהנשים נתחייבו בו (פירוש ה"סולם" כאן).

ובקב הישר שם: כי נר מצוה, ותורה אור: האשה היא מצווה על נר של שבת, ולא האיש. והטעם, כי האשה היא נגד השכינה. **ותורה אור**,²⁵ פירוש: **התורה שלמד בעלה,** שהאיש מצווה על התורה ללמוד, **נותן אור והארה גדולה**

עילאה בה שריין. ועל דא מטרוניתא בעיא לאדלקא, דהא בדוכתהא אתאחדת ועבדת עובדא. עכ"ל.

נר של שבת ניתן לנשי עם קדוש להדליק .. סוד הדבר הוא, כי סוכת שלום זו (המאירה בשבת) היא אם העולם ("מטרוניתא" היא אם), והנשמות, שהם נרות העליונים, שורים בה. וע"כ אמא [כלומר אשה] צריכה להדליק הנרות, כי עומדת במקומה [במקום אם הבנים העליונה, שהיא סוכת שלום] ועושה המעשה. [ובמעשה זו גורמת שאם הבנים למעלה תשפיע נשמות קדושות לבניה, שהוא סוד נרות הרוחניים העליונים, כמ"ש לפנינו]. פירוש ה"סולם".

ובמדרש לקח טוב (פס"ז) עה"פ (ויקהל לה, ג) "לא תבערו אש" כתב, וז"ל: וחכמים אומרים מצוה להדליק מפני שלום ביתו וכו', עכ"ל. ועיין גם כן שם פרשת בשלח (טז, ח).

לב) מי יוכל לשער גודל העניין של הדלקת נרות שבת קודש, וידוע שבתפילות שהנשים מתפללות בהדלקת הנרות עולים עד לשמים, ונעתיק כמה מאמרים בגדול עניינו שמבואר: שעל ידי הנרות זוכים להקביל נרו של מלך המשיח, ועיין במדרש רבתי פרשת אמור, אמר רבי אלעזר בן שמוע, בזכות "יערוך את הנרות", תנצלו מן "ערוך מאתמול תפתה" (ישעיהו ל').

ובספר "וימהר אברהם" מביא, מי שהוא בצרה ר"ל, סגולה לזה, שידליק שמן לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס, וינצל ממנה. כי

כאותו המצוה של נר שבת^{לב} שהאשה מדלקת. נמצא ששניהם מאירים באור תורה ואור שבת. (ומסיים שם) אשריהם הנשים שזוכין לבעלי תורה].

שמ"ן ראשי תיבות שומר מצרות נפשו. וכמבואר בספר תורת העולה לרבינו משה איסרליש הרמ"א ז"ל, אמר רבי חנן בזכות להעלות נר תמיד, אתם זוכים להקביל נרו של מלך המשיח, כמו שנאמר [תהלים קל"ב], ערכתני נר למשיחי, וגו'. הנה ודאי דרשות אלו רומזים על מה שנתבאר, כי כלל התורה מצלת מדינה של גיהנם ומקרכת מלך המשיח וכו', עכ"ל.

וכתב הרמב"ן ריש פרשת בהעלותך (בשם המדרש): הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה כו'.

...ומשיח ראשי תיבות מ'דליקין ש'מונת י'מי ח'נוכה, רומז שמצוה זו תקרב ביאתו במהרה בימינו.

לג) וראה בספר קב הישר (פרק צ"ו) שמאריך בגודל קדושת הנרות של מצוה וכו' וזה לשון קדשו: הרב הגאון מהרש"ל ז"ל כתב בהקדמת ספר הנקרא ים של שלמה וזה לשונו: פעם אחת בא לידי על ידי נר של מצוה כאילו הראו לי מן השמים ונתנו לי הרמנא ואמיץ כח מרקיע ופתחו לי שערי אורה עד כאן.

ושמעתי מפי מורי על פי קבלה שהענין הוא כך, כשהיה הרב רבי שלמה לוריא ז"ל (מחבר ספרו ים של שלמה), אירע לו שהיה רק נר קטן דלוק לפניו והיה זמן קרוב להיכבות, והיה דלוק כמה שעות יותר משלש וארבע נרות שלמים, וזה העיד עליו תלמידו ונכדו ז"ל, בעל הנר הכיר בנרו כי ה' עמו עד כאן.

וזה אירע להגאון הנ"ל נס ממש כנר של שמן הקודש שבבית המקדש, זכותו יעמוד לנו אשרי לו ואשרי יולדתו, עכ"ל. ועיין שם יותר באריכות.

שמעת ההיא אתתא [האי בתולה, קב הישר כאן] ובכאת. אדהכי קס אבוה דאתתא, דהות תמן, ועאל בינייהו, וחמא ברתי קיימת אבתרייהו ובכאת, שאיל לה אבוה. סחת ליה עובדא". שארי אבוה דאתתא אוף איהו ובכה.

[**שמעה** אשה ההיא ובכתה. בינתיים קס אביה של האשה שהיתה שם ובא ביניהם, וראה בתו עומדת מאחריהם ובוכית. שאל אותה אביה [למה ועל מה היא בכיא, קב הישר כאן], וסיפרה לו המעשה. התחיל אביה של האשה אף הוא ובכה. פירוש ה"סולם" כאן].

אמר ליה רבי יוסי", דילמא חתנך, בעלה דברתיך, לא זכה באורייתא. אמר ליה, ודאי הכי הוא, ועל דא ודאי בכינן אנא וברתי תדיר. ובגין דחמינא ליה יומא חד דדליג מאיגרא דא למשמע קדיש בהדי ציבורא, סליק ברעותא דילי, למיהב ליה ברתי, ותיכף דנפקו ציבורא מבי כנישתא, יהיבנא ליה ברתי, דאמינא, בדילוגא דא דאתא למשמע קדיש, גברא רבא ליהוי באורייתא, ואף על גב דאיהו רביא, ולא ידענא ביה מקדמת דנא. והשתא אפילו ברכת מזונא לא ידע, ולא יכולנא בהדי למילעי בין חבריאי דיוליף קריאת שמע או ברכת מזונא.

[**אמר** לו רבי יוסי, אולי חתנך בעל בתך לא זכה בתורה. אמר לו, ודאי כן הוא, ועל זה ודאי אני ובתי בוכים

ובספר זרע קודש (דף צ"ו) כתב: וע"י שאנו זוכרין נס חנוכה ומדליקין נרות, אנו ממשיכין גאולה העתידה, וכמו שכתב מוה"ר אנהנו לך וכו' הטוב כי לא כלו רחמין, ולכן על ידי נר חנוכה אנו ממשיכין תקון כל העולם שהוא על ידי אור האמת כנ"ל...

(לד) ובקב הישר כאן: ולא ענתה מאומה מחמת מרירות הלב, והתחיל אף אביה לבכות.

(לה) ובקב הישר כאן גריס: רבי אבא.

תמיד. ומשום שראיתי אותו יום אחד שקפץ מן העליה הזו לשמוע קדיש עם הציבור, עלה ברצוני לתת לו בתי, ומיד אחר שיצאו הציבור מבית הכנסת נתתי לו בתי. שאמרתי, בקפיצה זו שבא לשמוע קדיש, ניכר שיהי' אדם גדול בתורה. ואף על פי שהוא ילד ולא ידעתי בו מקודם לכן, [נתתי לו בתי¹]. ועתה אפילו [לברך] ברכת המזון אינו יודע. ואיני יכול ללמוד עמו בין החברים שילמוד קריאת שמע או ברכת המזון. פירוש ה"סולם" כאן].

אמר ליה, אעבר ליה באחר, או דילמא ברא יוליד דלהוי גברא רבא.

[אמר] לו רבי יוסי², העבר אותו באחר (בקב הישר כאן: רצה לומר, שיראה שיתן גט וישיא בתו אחר כך לתלמיד חכם). (ובתוך דבריו חזר ואמר:) או אולי יוליד בן שיהי' גדול בתורה. פירוש ה"סולם" כאן].

אדהכי קם איהו [החתן, קב הישר כאן] ודלג עלייהו ויתיב לקמיהו. אסתכל ביה רבי יוסי³, אמר, **ודאי אנא חמינא בהאי רביא דנהורא דאורייתא יפוק לעלמא מיני⁴, או ברא דיוקים מיני⁵.**

[בינתיים] קם הוא, [חתנו של בעל המלון], וקפץ אליהם, וישב לפנייהם. הסתכל בו רבי יוסי, אמר, **ודאי**

(לו) לפי עניינת דעתי התיבות "ואף על גב דאיהו רביא ולא ידענא ביה מקדמת דנא", הם **סיום** (אויספיר) של דברי הזהר שלפני זה, ולא פייסקא (ופרט) חדש, כפי שהבין בעל ה"סולם" (שלכן הוסיף הוא "סיום" לתיבות אלו מדיליה).

(לו) ובקב הישר כאן: אמר ליה **רבי אבא**.

(לח) בקב הישר כאן: **רבי אבא**.

אני רואה בילד הזה שיצא ממנו אור תורה לעולם, או בן שיעמוד ממנו. פירוש ה"סולם" כאן].

חיך ההוא רביא ואמר, רבותי אימא קמייכו חד מלה. פתח ואמר (איוב לב, ו) צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם כו'. צעיר אני ואזעירנא גרמי לימים, לגבי בר נש דאית ליה יומין סגיאין כו', דימים ידברו כו'. ואתם ישישים, חמינא לכו ישישים, על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם כו'. ועל דא, בגין דאנא רביא, שוינא ברעותי דלא למללא עד תרין ירחין, ועד יומא דא אשתלימו, והשתא דאתון הכא, אית למפתח באורייתא קמייכו.

[צחק] ילד ההוא ואמר, רבותי, אומר לפניכם דבר אחד. פתח ואמר, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם כו'. צעיר אני, דהיינו שמיעטתי את עצמי, לימים, לפני אדם שיש לו ימים רבים כו', משום שאמרתי ימים ידברו כו'. ואתם ישישים, ראיתי אתכם ישישים, על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם כו'. ועל כן בשביל שאני ילד, שמתו ברצוני שלא לדבר עד בי' חדשים, ועד היום הזה נשלמו. ועתה שאתם כאן, יש לפתוח בדברי תורה לפניכם].

[קב] הישר כאן: והתחיל לדרוש זה הפסוק **כי נר מצוה ותורה אור**, וגילה להם כמה סודות בתורה על פי הסוד. ואחר כך פתח ואמר]:

השתא רבותי, אנא מבבל, וברא דרב ספרא אנא, ולא זכינא לאשתמודעא לאבא, ואטרידנא הכא, ודחילנא [עד הכי למימר מילין דאורייתא, קב הישר כאן], דהא יתבי ארעא דא אינון אריוון באורייתא, ושוינא עלי, דלא אימא מילי דאורייתא קמי בר נש עד תרין ירחין, ויומא דא אשתלימו. זכאה חולקי דאתערעתון הכא.

שכר כִּי-תשא - פרק כ"א ועונש כא

[ועתה] רבותי, אני מבבל, ובנו של רב ספרא אני, ולא זכיתי להכיר את אבי, ונגרשתי לכאן, ויראתי, מפני שיושבי ארץ הזו הם אריות בתורה, ושמתי עלי, שלא לומר דברי תורה לפני איש עד שני חדשים. וביום הזה נשלמו. אשרי חלקי שפגשתיכם כאן. פירוש ה"סולם" כאן].

ארים רבי יוסי קליה ובכי, וקמו כולהו ונסקוהו ברישי. אמר רבי יוסי, זכאה חולקנא דזכינא בהאי ארחא, למשמע מילי דעתיק יומין מפומך, מה דלא זכינן למשמע עד השתא.

[נשא] רבי יוסי קולו ובכה, וקמו כולם ונסקוהו בראשו. אמר רבי יוסי, אשרי חלקי שזכיתי בדרך הזה לשמוע דברי עתיק יומין מפיך, מה שלא זכיתי לשמוע עד עתה. פירוש ה"סולם" כאן^ט].

יתיבו כולהו, אמר לון, רבותי, מדחמינא צערא דהאי חמי וברתי, דדחקי ומצטערי בנפשיהו דלא ידענא ברכת מזונא, אמינא לון, דעד דאנדע ברכת מזונא לא אתחבר באנתתי כארח כל בני עלמא. ואף על גב דיכילנא לשמשא בה בלא חובה, לא בעינא למעבר על דעתייהו, הואיל ולא הוינא יכל למימר מידי עד תריך ירחין, ויומא דא אשתלימו כו'.

[ישבו] כולם, אמר להם [החתן], רבותי, משראיתי הצער של חותני ובתו [אשתי], שנדחקו ונצטערו בעצמם על שאיני יודע ברכת המזון [וקריאת שמע], אמרתי להם, עד שאדע ברכת המזון^ט לא אתחבר באשתי כדרך כל בני העולם.

לט) ובקב הישר כאן: אלמלא לא באתי וזכינא למשמע מילין דעתיק יומין דנפיק מפומך, מאי דלא זכינא למשמע עד השתא - דיינו.

מ) קב הישר כאן.

ואף על פי שיכולתי לשמש בה בלי חטא, לא רציתי לעבור על דעתם, משום שלא יכולתי לומר משהו עד שני חדשים. פירוש ה"סולם" כאן].

חדו רבי יוסי ורבי חייא^ב וחמוי וברתי, ובכו מסגיאו חדוה. אמר רבי יוסי, במטו מינד, כיון דשריאת, אנהיר לן יממא, זכאה חולקנא בארח דא כו'.

[שמחו] רבי יוסי ורבי חייא וחותרנו ובתו, ובכו מרוב שמחה. אמר רבי יוסי, בבקשה ממך, כיון שהתחלת, תאיר לנו את היום, אשרי חלקנו בדרך הזה. פירוש ה"סולם" כאן].

קמו כולהו ונשקוהו. אמר רבי יוסי, ודאי הילולא איהו יומא דא, ולא ניפוק מהכא עדי דיתעביד הילולא בכל אנשי מתא. דא הוא הילולא דקודשא בריך הוא אתרעי ביה. נטלו לה לאינתתי ובריכו לה בכמה ברכאן. עבדו דאבוה יתקן ביתא אחרא לחדוה. כנישו כל אנשי מתא לההיא חדותא, וקראו לה כלה, וחדו עמהון כל ההוא יומא, ואיהו חדי עמהון במלי דאורייתא כו'.

[קמו] כולם ונשקוהו. אמר רבי יוסי, ודאי יום משתה הוא יום הזה, ולא נצא מכאן עד שיהי נעשה המשתה לכל אנשי העיר. זהו משתה שהקדוש ברוך הוא רוצה בו. לקחו את אשתו וברכו אותה בכמה ברכות. עשו, שאביה יתקן בית אחר בשביל השמחה. אספו כל אנשי העיר לשמחה ההיא, וקראו [את אשתו] כלה, ושמחו עמהם כל אותו היום, והוא שמח עמהם בדברי תורה [ועל סעודות הנישואין פתח החתן על פתורא ובאר ענין שבע ברכות, סודות נפלאים וחידושים הרבה, קב הישר כאן, כדלהלן בזהר]. פירוש ה"סולם" כאן].

מא) בקב הישר כאן: עד שאגלה לכם סוד ברכת המזון בסודות גדולים ונפלאים - כדלקמן בזהר הקדוש כאן.
מב) בקב הישר כאן: רבי יוסי ורבי אבא ורבי חייא.

חדו כולחו כל ההוא יומא במילין דאורייתא, וכל בני מתא עבדו ליה רישא עליהו. ליומא אחרא קמו רבי יוסי ורבי חייא וברכו לון, ואזלו לארחייהו.

[שמחו] כולם כל יום ההוא בדברי תורה, וכל בני העיר שמו אותו, [את הילד], ראש עליהם [להיות להם רב ומורה צדק. קב הישר כאן]. ביום השני, קמו רבי יוסי ורבי חייא וברכו אותם והלכו לדרכם. פירוש ה"סולם" כאן].

כד מטו לגביה דרבי שמעון, זקף עינוי וחמא לון. אמר לון, מסתכל הוינא בכו יומא דא, וחמינא לכו תרין יומין וחד ליליא דהויתון לגבי משכנא דההוא נער מטטרון, וההוא נער הוה אוליף לכו רזין עילאין בחדוה דאורייתא. זכאה חולקכון בני.

[כשהגיעו] לפני רבי שמעון, נשא עינוי וראה אותם. אמר להם, מסתכל הייתי בכם ביום הזה, וראיתי אתכם שני ימים ולילה אחד שהייתם במשכן של נער מטטרון, ונער ההוא לימד אתכם סודות עליונים בשמחת התורה. אשרי חלקכם בני. (פירוש, הילד הזה הי' לו מדרגת מטטרון שנקרא נער, ועל כן ביתו הי' משכן מטטרון). פירוש ה"סולם" כאן].

סדרו מילין כולחו קמיי, וסחו ליה עובדא, אמר לון, זכאין אתון, וזכאה חולקי, דהא אדכרנא יומא חד דהוה אזיל עמי בארחה רב ספרא אבוי, ובריכית ליה כד אתפרש מיני, דיהא ליה בר אריא באורייתא, ולא בריכית ליה דאיהו יזכי ביה. זכאה חולקכון בני, עלייכו כתיב וכל בניך לימודי ה'.

[סדרו] לפניו כל הדברים, וסיפרו לו המעשה. אמר להם, אשריכם ואשרי חלקי, כי אני זוכר שיום אחד הלך עמי בדרך רב ספרא אביו [של החתן, קב הישר כאן], וכשנפרד ממני ברכתי אותו שיהי' לו בן שיהי' ארי' בתורה. ולא ברכתי

אותו, שהוא יזכה לראות כן" [ועל כן נפטר, ולא הכיר אותו].
אשרי חלקכם בני, עליכם כתוב וכל בניך לימודי ה'. פירוש
ה"סולם" כאן].

עד כאן סיפור הזוהר הקדוש, עם הוספות מספר קב הישר
ועם תירגום ופירוש ה"סולם".

וכל השתלשלות הסיפור הזה, אשר בתו של האכסנאי תזכה
שיתגלה לה אשר בעלה הוא איש מורם מעם וכו' - כל זה
זכתה האשה על ידי זה שהאירה להחכמים הקדושים ב"נר
מצוה", בהדלקת הנר שעל ידי זה יכלו לעסוק באורייתא, ועל
ידי זה זכתה להמשך הכתוב - **"ותורה אור"** ^מ.

(מג) בקב הישר כאן: ולא בריך ליה דיזכה לגדל אותו וכו'.
מד) ומכיון שאנו עוסקים בהדלקת נרות שבת ויו"ט ונרות
נשמה, נביא כאן דברי הקב הישר (פ"ו בשם המהרי"ל) שכתב
ז"ל: שמעתי טעם הגון למה מזכירין נשמות במדינות פולין
באחרון של יו"ט, דע כי אחת מעשרה נסים שהיו במקדש הוא
שכל ישראל היו נכנסים לבית המקדש ג' פעמים בשנה בחג
המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות והיו עומדים צפופים
ומשתחיים רווחים, וזה הי' נגד הטבע, והענין כך, כי כל רגל ורגל
היו באים נשמת אברהם יצחק ויעקב לבית המקדש של מעלה עם
כל נשמות הצדיקים והמקדש של מטה הי' מסתלק, והי' בהיות
המקדש של מעלה יורדת למטה ומקדש של מעלה הוא רוחני, לכן
הי' יכול לקבל כל כלל ישראל, ולכן עכשיו שחרב בעונינו צריכין
אנו להזכיר נשמות אבותינו הקדושים בכל רגל ורגל, כדי שיהי'
זכותם עומדת לנו ולזרעינו עד עולם אמון, עכ"ל. ראה בפנים
הספר בענין נר-נשמה באריכות.

ובספר שארית ישראל (דף ט') כתב: "וקבלתי ממורי הרב
מטשערנאביל ז"ל, [הרה"ק בעמח"ס מאור עינים] כי חנוכה הוא
בסוד אורו של משיח כמאמר ערכתי נר למשיחי, שע"י מצות

ועל יסוד דברי הזוהר הקדוש פרשת תרומה הנ"ל, כתב בספר דעת תורה^מ **שכל זכות האשה בנרות הוא, אם בעלה ובניה לומדים אצל הנרות, עיין שם.**

הנרות בחנוכה נמשך עלינו אור משיח צדקינו אור צדיקים אור צדיק יסוד עולם הכולל בתוכו אור שבעה רועים בחי' אור זרוע לצדיק, שעל ידי אור של חנוכה נמשך אורו של משיח וכו'.

הנה ודאי דרשות אלו רומזים על מה שנתבאר, כי כלל התורה מצלת מדינה של גיהנם ומקרבת מלך המשיח וכו'. עכל"ק (מה) סימן רס"ג ס"א. ועיין בליקוטי מהרי"ח שמביא שסיפר לו איש נאמן תלמיד חכם וירא שמים ששאל את מרן הגה"ק שר התורה מו"ה חיים האלברשאם מצאנו זצלה"ה אם ילמוד אצל הנרות שלנו והשיב לו שמותר ללמוד, עיין שם.

והנה בשולחן ערוך (סי' ער"ה ס"א) פסק לאסור לקרות בליל שבת לאור הנר ואפילו בנר של שעוה, וכתב בבית יוסף דגם בנר שעוה דלא שייך שמא יטה יש לאסור מחשש שמא ימחוט ראש הפתילה, אבל הרש"ל כתב דנהגו העולם להקל לקרות אצל נרות שעוה או חלב והטעם דשמא ימחוט הוא מלאכת כיבוי וכיבוי הוא מלאכה שאינו צריך לגופה וליכא איסורא דאורייתא, וכן כתב הטורי זהב, אך המגן אברהם מסיק דראוי להחמיר היכא דאפשר וכן כתבו האחרונים דראוי להחמיר ועיין בפרי מגדים (בסימן ער"ה בא"א) שכתב שנהגו להקל, וכן בנתיב חיים מקיל ללמוד אצל נרות שלנו שלא להתבטל מדברי תורה ועיין שם. ועיין בפרי מגדים (א"א סימן ש"ז) שהביא משיירי כנסת הגדולה שהמהרי"ט היה לומד לאור הנרות יעיין שם מה שכתב בזה.

סימן (רס"ג) הביא דברי המעבר יבק (שפתי צדק פט"ו) בשם הזוהר הקדוש (פרשת תרומה) הנ"ל: **דכל זכות האשה בנרות היא אם בעלה ובניה לומדים לאורם.**

פְּנִינִים יְקָרִים עַל פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ

אך את שבתותי תשמרו... לדעת כי אני ה' מקדשכם
(כי תשא לא, יג)

אי"ל הקב"ה למשה:

מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש
ליתנה לישראל לך והודיעם - הנותן מתנה לחבירו צריך
להודיעו (גמרא).

אל ביתו של הרבי ר' שמעלקא מניקעלשבורג נכנס עני
וביקש נדבה. לא הי' לרבי בידו מאומה, חיפש בבית ומצא
טבעת יפה של הרבנית, לקחה ונתנה לעני. חזרה הרבנית
והבחינה בנעשה, הרימה קול צעקה: הלא הטבעת יקרה מאד
ושוי' לכל הפחות כ"ה זהובים!

שמע ר' שמעלקא את צעקותי ויצא לרדוף אחר העני.
הלה, בראותו שהרב רץ אחריו, החיש את פסיעותיו כי חשש
אולי אומר הרב לתבוע ממנו את הטבעת בחזרה. נזדרז הרב
והגביר את מרוצתו עד שהשיגו, אמר:

דע לך שהטבעת יקרה ושוה כ"ה זהובים, אל תמכרנה
בפרוטות...

ובשבת קודש דרש רבי שמעלקא לפני בני עדתו. אחרי
שסיפר להם מה שאירע לו בזה השבוע, עם העני והטבעת,
הוסיף: זהו שאמר הקב"ה למשה "מתנה טובה יש לי... לך
והודיעם", לך והודיע להם כמה יקרה היא מתנת השבת, שלא

שכר   כי-תשא - פרק כ"א   ועונש   כז

יבזבזו אותה על דברים של מה בכך, שלא יבלו את היום באכילה ושיחה בטלה ודברי הבאי, כי קדוש היום לאדוננו!

דרש רבי ישראל מאיר הכהן, בעל "חפץ חיים":

טעם שאמרו "כל המשמר שבת כאילו קיים כל התורה כולה", ולהיפך, המחלל אותה כאילו היפר כל המצוות - לפי שמצינו הקב"ה אומר למשה רבינו "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל", ואם הכלה מחזירה לחתן את הסבלונות ששיגר לה, הרי זה מוכיח שאינה רוצה בו והשידוך נתבטל, כך גם בשבת: אם אין שומרים אותה, הרי שמחזירים המתנה שנתן לנו אלקים, ובזה מראים חלילה שאין לנו חפץ בקשר שבין ישראל לאביהם שבשמים...

* * *

ושמרתם את השבת (כי תשא לא, יד)

רבי יחיאל מיכל מנובהרדוק, בעל "ערוך השולחן", תיקן בעירו שיתפללו קבלת שבת בבית הכנסת בעוד היום גדול, כאשר השמש עדיין בגובהו של רקיע, וזאת - בכדי להבטיח שאחרון לעגלונים פשוטי עם יזדרז ויספיק להכניס את סוסו ועגלתו אל תוך האורווה לפני תחילת בין השמשות ויציאת הכוכבים...

* * *

ושמרו בני ישראל את השבת (כי תשא לא, טז)

"ושמרו" - מפרש רבי חיים ן' עטר: ויצפו, כמו "ואביו שמר את הדבר". שלא יהי השבת עליהם לטורח, אלא ישמחו בו ויהיו תמיד ממתנינים ומצפים בכליון עינים - מתי יבוא.

* * *

כח שכר כי-תשא - פרק כ"א ועונש

רבי נטע מאווריטש, תלמיד הבעש"ט,

מיום עמדו על דעתו, לא ראה שינה בעיניו בשבת. אמר:
כתוב "ושמרו בני ישראל את השבת" ומעולם לא מצינו שומר
והוא ישן בעמדו על משמרתו.

* * *

אף הוא הי' אומר:

הקיסר נאפאליאן בימי מלכותו הי' ממעט בשינה, אמר:
"חבל על כל רגע של מלכות". והרי כל ישראל בשבת מלכים
ובני מלכים הם, והאדם שנתמנה מלך ללילה ויום אחד - כלום
יעביר ויבלה יום מלכותו בשינה?!

* * *

שח רבי מענדעלע מקאצק:

אינני יודע מה רוצים בני אדם, בימות החול עושה כל אחד
מה שלבו חפץ, וכשבא שבת קודש הריהו מתעטף בקאפאטע
של משי, מתהדר באבנט שחור ועוטה את השטריימל, וכבר
הנהו מחותן עם "לכה דודי" - ואני אומר: כמעשהו בחול כך
מעשהו בשבת!

* * *

אף תלמידו רבי יצחק מאיר מגור הי' אומר:

השבת הוא כמו צדיק גדול, שליד פתחו עומדים משמשים
ואין מניחים להיכנס, מה העצה? להיות תמיד מוכן, לשקוד על
דלתותי יום יום, וברגע שתיפתח הדלת ימהר ויכנס...

* * *

לעשות את השבת (כי-תשא לא, טז)

מפרש רבי חיים ׳ עטר (בעל אור החיים-הקדוש):

כל רגע שיהודי מוסיף מחול על הקודש יסכים ה' לקראו "שבת", נמצא שהוא עושה שבת ממש; כי השעות מיום ששי - וגם מיום ראשון - שהם חול, באים בני ישראל ועושין אותן שבת...

אמנם קדושת השבת היא "קביעא וקיימא" מאז ששת ימי בראשית, אבל גם לתוספת של שבת יש קדושה, והיא כולה משל בני ישראל.

* * *

ה"חפץ חיים" ה"אומר:

כמה נואלו קטני אמנה המאחרים לקבל שבת וממהרים לצאת. הרי כל ששת ימי המעשה יונקים מן הקללה של "בזעת אפיך", ורק שבת נתברכה בברכת ה'; ואמנם בני בינה ממהרים להיכנס לשבת, לקבל ברכתה, ומאחרים לצאת כדי לא להיכנס מהר לקללת ימי המעשה, אבל אלו מאחרים להיכנס אל הברכה, ונחפזים לצאת ממנה אל הקללה.

* * *

כתוב בזוהר הקודש:

"מעולם לא זזה שכינה מישראל בשבתות ויום טובים - ואפילו בשבתות של חול!"

ומבאר הרה"ק רבי משה טייטלבוים בעל "ישמח משה":

מצוה להוסיף מחול אל הקודש, ואותה תוספת יש לה דין שבת, היא הנקראת "שבת של חול" - וגם אז יש השראת השכינה בישראל.

בעזרת השם יתברך

ספר
שכר ועונש

חלק שני
ספר שמות

◆ מפתח ◆

תוכן הענינים
לפי סדר הפרקים של
ספר שמות

במפתח זה יבואו כל הענינים היסודיים
הכתובים בכל פרק

הספר נדפס לזכות הרבים
ונחלק בחינם לכל דורש ומבקש

תוכן העניינים לפי סדר הפרקים של ספר שמות

פתיח השער : לאור המצב הנורא שהכלל ישראל נמצאת בה כעת והמאורעות השונות ומשונות אשר אין לך יום שאין קללתה מרובה מתברתה האסונות המפחידים ששמעו יינינו וזדה לבינו והמצב המסוכן בארצינו הקדושה ראינו לנכון לעורר את אחינו בני ישראל די בכל אתר ואתר שידעו ויבינו את כוחו הגדול של היצר הרע ותחבולותיו לצוד נפשות בני ישראל, ואז ידעו להיזהר ממנו. - על ידי שפע של כסף וזהב עשו את העגל. - ובתים טובים תבנה וגוי וכסף וזהב ירבה לך וגוי ורם לבבך ושכחת את ה'. - על ידי העושר של ביזת הים התרחקו בליבם מה'. - היצר הרע משפיע כסף להכניס בני אדם ברשתו. - היצר הרע ממשיך באותו הכיוון. - רדיפת כבוד ואנוכיות, מחלוקת, פאליטיק וקנאת איש מרעהו, הם שורש פורה ראש ולענה להרחיק את האדם מיראת שמים. - התיקון השלם. - רדיפת הגשמיות מתחלק לג' סוגים שונים. - אין לאדם חלק בתורת משה רבינו אם לא מאמין שהכל נסים, אין טבע ומנהגו של עולם. - הדין והמשפט בבית דין של מעלה. - אלה ששקועים בבור הגשמיות לא יזכו לקבל פני משיח. - השיכור נדמה לו שהכל טוב. - הנסיונות בעולם הזה הוא לפי גודל חטאו שחטא בגלגול הקודם. - קין בחר לו חיי עולם הזה מפני שחשב שרק בזה תלוי הצלחתו. - יתכן שיהי האדם שפל מאד ורחוק מרוחניות ויש לו ניצוץ ושורש נשמה גבוה מאד.

פרשת שמות פרק י"ג : בו יבואר בו דברים המועילים לגוף ולנשמה, וסדר הכניסה לגיהנם, ואיך לפדות את עצמו שלא יצטרך ליכנס לגיהנם. - מעשה נורא ברשע אחד שהיו דנים ביסורים ובגיהנם. - לקבל עליו יסורים ולהתפלל להקל מהעונשים החמורים של אביו

ואמו ורבו. - סדר כניסת הנשמה לגיהנם. - יש נשמות שנדחות בגופים בבהמות ובעופות ובשרצים ורמשים, ועל ידי ישראל נתעלו. וכשיכלו הנשמות שבאותן גופים, אז יבוא בן דוד. - מעשה נורא מהבעל שם טוב זי"ע שראה צפרדע גדולה מאוד, ובכתה לפניו מאוד שיתן לו תיקון, ואמרה לו שהיה תלמיד חכם בגלגול הקודם ובגלל שזלזל בנטילת ידים נתגלגל בצפרדע. - נפטר אחד בא בחלום תוך שלושים יום לפטירתו להזהיר שיבריחו עצמם מן העיר כי כלתה עליהם הרעה חס ושולם, ובזכות שהנפטר אמר תהלים בחייו הציל את כל העיר. - מצות מילה כהלכתה. - הרוצה לזכות לבנים צדיקים יקח לו מוהל כשר וירא שמים כמבואר בש"ע יו"ד סימן רס"ד ברמ"א וזה לשונו: ויש לאדם לחזור ולהדר אחר מוהל היותר טוב וצדיק. - מוהל המשנה מצות מילה מהמסורת ומבטל מצות פריעה בצפרניים ומציצה בפה אינו לא כשר ולא צדיק. - סדר ההכנה לברית מילה. - הודעה ואזהרה חמורה!!! - היות ווי עס איז געקומען צו אונזערע אויערן אז עס געפונען זיך געוויסע מוהלים קלי הדעת וועלעכע ווילען מבטל זיין די הייליגע מצוה פון מציצה בפה וואס אידן האבן דאס איינגעהאלטן מימות משה רבינו ע"ה, און באנוצען זיך מיט פארשידענע תירוצים, ווי עס האבען דאס געוואלט אלע יארן די רעפארמער מבטל זיין. אזוי ווי די גמרא זאָגט אין מסכת שבת דף קלג:

פרשת וארא פרק י"ד : יש להנשמה שוטר מיוחד שעומד

תמיד להפילו במים בכל רגע ורגע עד זמן הקצוב לו. - סדר הכניסה לגיהנם. - האיך זורקים את הנשמה מקצה העולם לקצה העולם. - סדר הגלגול בבהמות וחיות טמאות ושקצים ורמשים. - נתגלגל להביא לעולם נפש שהרג. - נשמה סובלת בגלגול יותר משני אלפים שנה. - כמה פעמים האדם מתגלגל. - מעשה נורא איך שהמגיד מקאזניץ זצ"ל הוציא ותיקן רוח. - הרוח צועק על המגיד מקאזניץ. -

שכר תוכן העניינים ועונש ה

המגיד מקאזשניץ גוזר על הרוח שיסתכל בפניו. - מקאזשניץ מתקן הנשמה שתוכל ליכנס תיכף לגיהנם. - מעשה נורא איך שרשע ואכזר גדול על עניים מתגלגל בעורב והאר"י זכרונו לברכה אינו רוצה לתקן אותו.

פרשת בא פרק ט"ו: על ידי תשובה יכול לזכות לחיי העולם הבא. - שום הרהור תשובה לא נאבד לעולם. - מעשה נורא שיכולים לראות גודל מעלת הרהור תשובה. - סיפורים נוראים - מספר שער הגלגולים. - מעשה בדמשק - בבתולה שנכנס בה רוח. - הרוח מבקש שיקראו את רבי חיים וויטאל שיבא אליו. - בשמים מדקדקים על כל דבר קטן. - מעשה נורא ברוח אחד שנכנס באשה, ובאו לראותה מארבע כנפות הארץ. - מעשה נורא בדיבוק מספר מעשה השם. - שאלות ותשובות לדיבוק מבעל שלשלת הקבלה זצ"ל. - שאלות על ענין הנשמה אופן יציאתה מהגוף בעת המיתה. - צדיק מעניש חסיד שלו בעולם הזה כדי שלא יצא מכשול מתחת ידו. - מעשה נורא שסיפר הגאון הצדיק מקלויזענבורג זכר צדיק לברכה איך שהצדיק הקדוש רבי ברוך מגארליץ בנו של הרב הקדוש מדברי חיים זכר צדיק לברכה בא מעולם העליון להציל יהודים ממאכלות אסורות, וזה קרה בעיר הבירה בערלין וראה במו עיניו את בעל העובדא.

פרשת בשלה פרק ט"ז: שתי נשמות של תלמידי חכמים שבאו מעולם האמת לבית המדרש בגלגול כדי לענות אמן. - גודל עניין הברכות ועניית אמן. - הנפש עוברת בעולם העליון יסורים נוראים עד שמגיעה לגיהנם, יסורים של איוב שבעים שנה אין להם ערך כלל ליסורי הנפש שעה אחת בגיהנם. - המסתכל בנשים נידון בגיהנם דאקרי בור. - מי שלא נזהר בעצמו ולא היה ירא וחרד

על דברי המקום ב"ה שלא יאכל ולא יעשה דבר, עד שיבדוק יפה יפה נקרא חוטא. - שכר העונה אמן בעולם הזה שהשפע מגיע אליו בלי טורח. - עניית אמן יהא שמיה רבה, מונע הפורעניות מלבוא לעולם. - פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים. - העונה אמן יהא שמיה רבא כראוי נפש רוח נשמה שלו מתעלים. - על ידי אמירת הקדיש הראשון של הבן העלו את הנפטר להיכל גבוה מאד. - מעשה ברוח אחד שנכנס בנערה מספר שער הגלגולים. - מעשה ברוח שנכנס בבחור מספר שם הגדולים. - בעניין הגלגול מספר חרדים. - עניין הריגת בעלי חיים. - עונשים הבאים על האדם מדה כנגד מדה. - המזלזל בנטילת ידים מתגלגל במים. - פרנס המתגאה על הצבור יתגלגל בדבורים. - מי שנתגלגל באיזה דבר יש עמו שוטר אחד שמעניש אותו באותו עונש הראוי לו או שמגלגלו באותו גלגול הראוי לו.

פרשת יתרו פרק י"ז: כל עניני צער שמזדמן לאדם, ואפילו אם אחד מחרפו ומגדפו

הכל הוא מן השמים, אלא שמגלגלים חוב על ידי חייב. - מעשה נורא מהחפץ חיים זצ"ל. - החפץ חיים מחכה עשר שנים עד שזכה לראות בעיניו שהרשע קיבל את העונש המר. - מכתב גלוי מהצדיק הקדוש בעל החפץ חיים זכר צדיק לברכה. - בו יבואר גודל השכר של הנשים השומרות עצמן לילך בבגדי צניעות. וגודל העונש חס ושלום לאלו העוברות על זה. וכל הצרות הבאות על המשפחה הם בגלל שאינם שומרים על הצניעות. - אחרי מאה ועשרים שנה ימצאו עשרות אלפים ברכות ושמות הקדושים שאמר לבטלה. - בו יבואר גודל גנות העריות וגודל העונש על זה. - כל מי שלהוט אחרי בולמוס של עריות מאבד את נפשו וטורדו מחיי העולם הבא. - מעשה נורא ברשע שחמד אשת שכנו ואחר כך עבר על כל עשרת הדברות. - הפורש מן העריות. - קדושים תהיו כי קדוש אני. - מסירת נפש

לא לעבור על איסור עריות. - אם הוא מתגבר על יצרו וניצל מן העבירה, זכותו קיימת לכל דורותיו הבאים אחריו. - למה זכה יוסף לכל הגדולה. - שכר הגדול להעומד בניסיון שלא להיכשל בעריות. - מי שמתגבר על יצרו בדבר ערוה זוכה ומאיר על ראשו אור מן השמים. - אם נזדמן לאדם עניין של איסור ונתגבר על יצרו, יזכהו הקדוש ברוך הוא למדרגה רמה בעולם הבא שיהיה לאות ותפארת בתוך ישראל וגם בעולם הזה לו ולכל דורותיו הבאים אחריו שיהיו מגיבורי ישראל. - מעשה נורא מעונש אם ובת שלבשו בגדי פריצות. - האם שורפת את בתה. - האם צועקת "רחמו, הושיעו לנו". - אחר הפטירה יתהפכו האבות והאמהות לאכזרים גדולים, וידונו בניהם בכל מיני אכזריות שבעולם. - אם מעולם העליון שהענישה את בתה שסירבה ללבוש בגדי צניעות. - מעשה נורא מה שקרה ב-400 נערים ונערות. - מעשה ב-93 בנות שמסרו נפשן למות על קדושתן.

פרשת משפטים פרק י"ח: העונש הגדול בעולם הזה על

שנהנה מגניבות וגזילות

ואיסורים, שעל ידי זה הבנים יוצאים לא עלינו לתרבות רעה, חס ושלוש. - העונש הגדול באחד שמתו לו בניו רק בגלל שבירך ברכת המזון בלי בגדים, וכשתיקן מעוותו ריחם עליו ה' וזכה לבנים חיים. - סיפורים נוראים - מספר שער הגלגולים. - מעשה גדול שהי' בק"ק צפת, ברוח שנכנס לאשה והיו שם קרוב למאה אנשים. - ענין עשן אש וגפרית. - הרוח מגלה עוונות שעשה בחייו. - עוד מעשה נורא ברוח שנכנס בבחור. - מעשה נורא שאירע בצפת.

פרשת תרומה פרק י"ט: מבואר בו כמה עניני גלגולים

שיכול להתגלגל אם לא ישוב

בתשובה. - האיך הרשעים והמינים והאפיקורסים נידונים

בגיהנם. - המחללי שבת נידונים בגיהנום לעולם. - סיפור נורא - מספר שבחי בעל שם טוב. - מעשה בתלמיד חכם שנתגלגל בצפרדע חמש מאות שנים והבעל שם טוב תיקן אותו. - בגודל עונש המסור. - הנכנס לכלל מלשין מוכרח להתגלגל עבור זה בכלב נובח ולא מועיל לו להצילו מזה אפילו למד כל התורה כולה ושמר כל מצות ה'. - מיר ברענגען אראפ עטליכע מראה מקומות וועגען דעם שרעקליכען עון המר והנמהר פון מסירה, וואס איז ליידער לעצטענס אזוי פארשפרייט געווארען.

פרשת תצוה פרק כ': בו יבואר העונשים הקשים שמענישים את האדם על שנהג בפריצות והפקירות, ועל שהדריכו את בנותיהם במלבושי פריצות ושחץ, וכו'. - הפוגמים בברית קודש לא יזכו לראות פני משיח ונידונים בגיהנם לדורי דורות ומעכב הגאולה. - כל עבירה באה לפניו בעצמו ומעיד עליו אתה עשיתני ויצרתני ביום פלוני ופלוני. - למה ברא הקב"ה יסורים גופים ונפשיים. - מודעה ואזהרה מאת רבותינו הגאונים והצדיקים.

כי תשא פרק כ"א: עניני גלגולים שיכול להתגלגל אם לא ישוב בתשובה. - הרמ"ח מצות עשה צועקים בכל יום ויום על האדם, עשה אותנו שתחיה בזכותינו ותאריך ימים. - העוסקים בצרכי ציבור ומבטלים מתורתנו כדי להעמיד הדת על תילה מקבלים שכר כאילו היו יושבים ועוסקים בתורה. - הכופה את חבירו לעשות מצוה הוא כמו שהוא בעצמו עשה המצוה. - הנטפל לעושי מצוה הוא כהעושה מצוה. - מעשה באשה שבכתה הרבה לזכות לבעל תורה וירא שמים באמת - וזכתה לבעל צדיק וקדוש שמסר נפשו וקפץ מהגג לשמוע ולענות אמן יהא שמיה רבא.